

ЕВФЕМІЗМИ, ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)

Постатнік М.М., студ. ПР-42,

Свирид А.М., викладач

Одним з головних критеріїв культури мови є естетичність, для досягнення якої використовують евфемізми – емоційно нейтральні слова, які вживаються замість слів або виразів, що, на думку мовця, є непристойними, грубими, нетактовними. Частина Е. є стилістично забарвленими синонімами, що мають переносне значення й замінюють брутальні слова чи звороти. Окремі Е. вживаються замість заборонених слів – т.з. табу, які були пов'язані з анімістичними віруваннями (напр. «нечистий» замість «чорт» та інш.). Вживаючи найбільш доцільне слово, мовець зменшує гостроту конфлікту з реальністю, який виникає внаслідок заборони, табу на вживання деяких слів. Призначення евфемізму – вирішити цю проблему.

Багато авторів, які досліджували явище евфемії, виводили класифікації цього поняття. Вивченням цього явища знавці займалися з давніх-давен. Один з типів класифікації – **соціальна**, де критерієм відбору слугує належність слова до певного соціального колективу:

- 1) евфемізми національної літературної мови загального вжитку: *betrunken - ein bisschen zu viel haben* (п'яний – трошки перебрал), *katastrophal – dramatisch* (катастрофічний - драматичний);
- 2) класові та професійні евфемізми: *Irtenanstalt* (психлікарня) - *Hotel zum schwachen Geist* (лікарня для людей зі слабкою психікою);
- 3) сімейно-побутові евфемізми: *schlafen - Augenpflege betreiben*.

Також виділяють **лінгвістичні класифікації**:

1. За структурою:

- а) слово: *arbeitsscheu – ruhig* (тунеядець - безробітний);
- б) словосполучення: *fabrikneuer Schlitten - neue Freundin* (нові сані – нова подружка);
- в) речення: *Sie hat vergessen ... – Es ist Ihrer Aufmerksamkeit entgangen ...* (Вона забула – З її пам'яті вилетіло);

2. За стилістичною належністю:

- а) високого стилю з позитивною оцінювальною конотацією, емоційні та експресивні: *der Herbst des Lebens – das Alter* (осінь віку – старість);
- б) нейтрального стилю з нейтральним або позитивним оцінювальним конотатом, неемоційні, неекспресивні: *ein freudiges Ereignis – ein Kind gebären* (щаслива подія – народження дитини);
- в) зниженого стилю з іронічним оцінювальним компонентом, експресивні: *abgerüstet bis auf die Haut – nackt*.

Крім цього, існують класифікації за способом словотворення:

1. Лексико-семантичні способи:

- а) метафоричне перенесення: *anderer Bahnsteig* - *der Homosexuelle* (іншої орієнтації – гомосексуаліст);
- б) метонімічне перенесення: *zur Flasche greifen* – *Alkohol trinken* (мати пристрасть до пляшки – пиячити);
- в) заміна слів широкої семантики: *etwas machen* – *stehlen* (іти на діло – красти);
- г) запозичення: *der Deiwel / Deixel* – *Teufel* (диявол – чорт).

2. Морфологічні способи:

- а) обрив: *am A...(Arsch) sein* – *sterben* (померти);
- б) скорочення: *das Klo* – *Klosett* (туалет);
- в) фонетична алюзія:
 - заміна словом близьким за звучанням: *historisch* – *hysterisch* (історичний – істеричний);
 - фонетичне викривлення: *verflixt!* – *verflucht* (триклятий);
- г) афіксація:
 - префіксація: *versterben* – *sterben* (по/вмерти);
 - суфіксація: *dicklich* – *dick* (товстий, товстун).

Маючи справу з евфемізмами, перекладачеві важливо знати особливості їх вживання в мові, щоб правильно оцінити роль підтексту, тим паче при перекладі публіцистичних матеріалів або художньої літератури.

Перекладач повинен «відчувати» речення та думку, яку хотів донести автор до читача, та вміти вдало перенести значення на рідну мову. Не слід замислюватися над значенням кожного окремого слова. Існують різні способи перекладу евфемізмів:

- переклад за допомогою відповідників;
- описовий переклад (коли в мові перекладу немає відповідника, але перекладач, знаючи культуру мови та народу, розуміє що хотів донести автор і передає значення евфемізму своїми словами);
- буквальний переклад (якщо в силу своєї некомпетентності, або несвідомості, або відсутності контексту перекладач не може чітко зрозуміти покликання вживаного евфемізму, він може вдатися до дослівного перекладу).